

ΙΟΡΔΑΝΙΑ

η Πέτρα και ο πολιτισμός των Ναβαταίων

Ήδη από την ίδρυσή της, η καλά οχυρωμένη Πέτρα στη σημερινή Ιορδανία, υπήρξε ένας σημαντικός εμπορικός σταθμός μεταξύ Μεσογείου και Ερυθράς Θάλασσας για πολλούς πολιτισμούς: Αραβικό, Ασσυριακό, Αιγυπτιακό, Ελληνικό, Ρωμαϊκό. Ο έλεγχος των εμπορικών δρόμων υπήρξε πηγή ζωής και πλουτισμού γεγονός που αντανακλάται στην οικοδόμηση μεγαλοπρεπών ναών, ταφικών μνημείων και διοικητικών κτιρίων, ορατά ως τις μέρες μας.

Στα Ελληνιστικά χρόνια, η Πέτρα λειτουργεί ως το διοικητικό κέντρο των Ναβαταίων. Το 312 π.Χ. ο Σελευκίδης βασιλιάς Αντίγονος, αφού εισέβαλλε στη Βαβυλωνία, προσπάθησε να την καταλάβει, στέλνοντας στην περιοχή το στρατηγό του Αθήναιο, χωρίς όμως επιτυχία. Αργότερα, ο γιός του Δημήτριος, προσπάθησε εκ νέου να καταλάβει την περιοχή, με παρόμοια όμως αποτελέσματα. Μέσα στο κλίμα διαμάχης για τη διανομή των περιοχών της αυτοκρατορίας του Αλέξανδρου, οι Ναβαταίοι κατορθώνουν να επεκτείνουν την επιρροή τους βορειότερα. Η Πέτρα γίνεται έτσι το κέντρο διακίνησης μπαχαρικών και μεταξιού από την Ινδία και την Κίνα, αλλά και εμπορικό κέντρο πολύτιμων λίθων, φυτικής κόλλας και πίσσας ελέγχοντας μια περιοχή από την Αραβία και την Aqaba στα Νότια, ως τη Γάζα, τη Δαμασκό, και τελικά την Παλμύρα και την έρημο της Συρίας, στα βόρεια.

Στους Ναβαταίους οφείλεται ένα από τα πιο εξελιγμένα υδραυλικά συστήματα της εποχής. Με ένα σύστημα φραγμάτων κατάφεραν να εκτρέψουν τη ροή των χειμάρρων και να προστατεύσουν την περιοχή τους από καταστρεπτικές πλημμύρες. Δίκτυα κεραμικών αγωγών διοχέτευαν τα νερά σε λιμνοδεξαμενές οι οποίες τροφοδοτούσαν τις κατοικημένες περιοχές. Παράλληλα ανέπτυξαν σύνθετα αρδευτικά συστήματα βασισμένα σε βαρυτική ροή από ενδιάμεσες δεξαμενές. Το επίπεδο των τεχνολογικών επιτευγμάτων των Ναβαταίων είναι εμφανές στα μαθηματικά, στη χημεία και την τοξικολογία αλλά και στην αρχιτεκτονική, την κεραμουργία και γενικότερα στις κατασκευές. Ελληνορωμαϊκές κατασκευαστικές λύσεις ενσωματώθηκαν στην τέχνη των Ναβαταίων φτάνοντας σε εξαιρετικά δείγματα, όπως στις προσόψεις των ταφικών μνημείων.

Η κεραμική των Ναβαταίων, με τα λεπτά «ωκέλυφα» διακοσμημένα σκεύη, αποτελεί ίσως την πιο εκλεπτυσμένη ντόπια παραγωγή στη Μέση Ανατολή των Ρωμαϊκών χρόνων με κύριο κέντρο παραγωγής την Πέτρα. Η διερεύνηση των τοπικών πρώτων υλών σε συνδυασμό με τη μελέτη αρχαίων κλιβάνων στα πλαίσια του CERAMED οδήγησε στην αναβίωση αυτής της εξαιρετικής παράδοσης. Στο εργαστήριο κεραμικής που χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα εργάζονται κυρίως γυναίκες της Πέτρας (Taybeh girls) με την καθοδήγηση αρχαιολόγων, χημικών και γεωλόγων.

